

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

“TÜSİAD Kriz Yönetimi Vergi Önerileri”

TUSİAD Vergi Çalışma Grubu

TS/EKO/2009–004

10 Şubat 2009

TUSİAD, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İran Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail:
e-mail:
e-mail:
e-mail:
e-mail:
e-mail:

KRİZ YÖNETİMİ VERGİ ÖNERİLERİ

1. Yurtdışı Kredilerdeki Vergi Yüğü Kaldırılmalıdır

Kredi maliyetlerini aşağıya çekmeye yönelik olarak, son dönemlerde ciddi vergi düzenlemeleri yapılmış olmakla birlikte, yurtdışından sağlanan krediler ile ilgili hala bazı sıkıntılar yaşanmaktadır:

- Kurumlar Vergisi Stopajı: 2006/11447 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve dayanağı olan önceki Kararlar ile yabancı devletler, uluslararası kurumlar veya yabancı banka ve kurumlardan alınan her türlü kredi için ödenecek faizler üzerinden yapılacak tevkifat oranı “0” iken, “Diğerlerinden” yapılan borçlanmalarda bu oran “%10” olarak belirlenmişti. İdari yorumlarda ve uygulamada, “0” stopaj uygulaması için, karşı tarafın münhasıran finansman hizmeti veren bir kurum olması gereğı gibi yasada ve hatta kararnamede olmayan ilave koşul ve sınırlamalar ileri sürülmektedir.

18 Aralık 2008 tarihli önerimizde, kredi tabanını genişletmek için, yurtdışından sağlanan tüm kredilerde stopaj oranı “0” olarak uygulanması için düzenleme yapılmasıydı.

03.02.2009 tarih ve 27130 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2009/14593 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yurt dışı alacak faizlerine uygulanacak stopaj oranları tekrar belirlendi.

2009/14593 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında % 0 tevkifata tabi tutulacak bu kredi faizlerine ilişkin ifade değiştirildi. Buna göre % 0 oranında stopaja tabi tutulacak faizler aşağıdaki gibi değiştirildi.

“Yabancı devletler, uluslararası kurumlar veya yabancı bankalardan ya da bulunduğu ülkede mutad olarak kredi vermeye yetkilendirilmiş olup sadece ilişkili bulunduğu kurumlara değil tüm gerçek ve tüzel kişilere kredi veren kurumlardan alınan her türlü krediler için ödenecek faizlerden (katılım bankalarının kendi usullerine göre yurt dışından sağladıkları fonlar ve benzeri kaynaklar için ödedikleri kâr payları dahil) % 0”

Diğer taraftan, bankaların 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca uygun görülen ikincil sermaye benzeri kredileri ile bankaların ve diğer kurumların bir akım veya varlık portföyüne dayalı olarak yurt dışında menkul kıymetleştirme yöntemiyle temin ettikleri kredileri için ödenecek faizlerden % 1 oranında tevkifat yapılması kararlaştırıldı. 15 Numaralı Kurumlar Vergisi Kanunu Sirküleri ile, bankaların 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca uygun görülen ikincil sermaye benzeri kredileri ile bankaların ve diğer kurumların bir akım veya varlık portföyüne dayalı olarak yurt dışında menkul kıymetleştirme yöntemiyle temin ettikleri kredileri için ödenecek faizler üzerinden yapılacak vergi kesintisi uygulamasında, bahse konu kredi temini işlemlerine yönelik sözleşmelerin 3 Şubat 2009 tarihi öncesinde düzenlenmiş

olması halinde ödenecek faiz tutarlarının, 2006/11447 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı dikkate alınmak üzere vergi kesintisine tabi tutulması gerektiği açıklanmıştır.

Katılım bankaları tarafından ödenen kâr payları hariç olmak üzere, yurt dışı mal tedarikinden kaynaklanan vade farkları üzerinden % 5 oranında tevkifat yapılması bütün bunlar dışındaki yurt dışı alacak faizi ödemelerinde tevkifat oranının % 10 olarak uygulanması karara bağlandı.

Görüldüğü üzere, kurumlar vergisi stopajı yönünden tevkifat oranının % 0'a çekilmesi gerektiğini önerirken söz konusu yeni düzenleme ile % 0 stopaj oranının uygulama alanı sadece yabancı devletler, uluslararası kurumlar ve yabancı banka ve finans kurumları ile sınırlandırılmış oldu. Menkul kıymetleştirme yoluyla yapılan borçlanmalara da % 1 oranında vergi yükü getirilmiş oldu; menkul kıymetleştirmenin bir banka aracılığı ile yapılması durumunda dahi % 1 stopaj oranı uygulanması gibi bir sonuç doğdu.

- **Damga Vergisi:** Bankalar, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullanılacak kredilerin temini ve geri ödenmesi amacıyla düzenlenecek kâğıtlar ile bu kâğıtlar üzerine konulacak şerhler (kredilerin kullanımları hariç) damga vergisinden istisna tutulmuştur. Bu konuda da yurtdışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlar ifadesinden ne anlaşılması gerektiği hususunda İdare tarafından verilen görüşler birbirinden farklıdır. Damga Vergisi istisnasının münhasıran finansman hizmetiyle uğraşılıp uğraşılmadığına bakılmaksızın tüm yurtdışı kaynaklı kredilerde uygulanması uygun olacaktır.
- **KDV:** Kredi işleminin esasında yurtiçinde BSMV konusuna giren bir işlem olması nedeniyle finansmanı sağlayan kurumun bir finans kuruluşu olup olmadığına bakılmaksızın faizlerin KDV'den istisna olduğu konusuna açıklık getirilmelidir.

2. Yurtdışı Kaynaklı Krediler Örtülü Sermaye Uygulaması Kapsamı Dışına Çıkarılmalıdır:

İlişkili kişilerden yapılan borçlanmalar, bazı koşulların yerine gelmesine bağlı olarak örtülü sermaye sayılmakta ve ödenen faizlerin masraf yazılması imkansız hale gelmektedir. Kredi temininde güçlük yaşandığı bu dönemde, en azından geçici bir süre itibarıyla, yurtdışından sağlanan kredilerin örtülü sermaye uygulaması dışına çıkarılması uygun olacağını 18 Aralık'ta Tarafınıza ilettiğimiz yazımızda da yer vermiştik.

Bu konuyla ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamış olup, bu düzenleme ile beraber yukarıda yer verilen kurumlar vergisi stopajının % 10 oranından % 0'a düşürülmesi durumunda, özellikle yabancı sermayeli kuruluşlar aracılığıyla olmak üzere, ülkeye ciddi fon girişine imkan sağlanabilecektir.

3. Varlık Yönetim Şirketlerine Tanınan Geçici Vergi İstisnası Kalıcı Hale Dönüştürülmelidir:

Bu konuyla ilgili önerimizi herhangi bir düzenleme getirilmemiş olması nedeniyle aşağıda yinelenmektedir.

Varlık Yönetim Şirketleri ilk olarak 4743 sayılı “Mali Sektöre olan Borçların Yeniden Yapılandırılması” hakkındaki yasa ile uygulamaya geçmiştir. Daha sonra 5411 sayılı Bankacılık Yasası ile ilave düzenlemeler yapılmıştır.

Varlık Yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bu işlemler ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, kuruluş işlemleri de dahil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen 5 yıl süresinde damga vergisinden, harçlardan, her ne nam ile olursa olsun tahsil edilecek tutarlar banka ve sigorta muameleleri vergisinden, taşıt alım vergisinden, kaynak kullanımı destekleme fonu kesintisinden istisnadır.

Global kriz nedeniyle, finans sektörünün kaynak sıkıntısı yaşadığı bu dönemde Varlık Yönetim Şirketlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Şu anda 4–5 tane Varlık Yönetim Şirketi mevcuttur ve bunların kuruluş tarihleri 3–5 yıl öncesine dayanmaktadır.

Dolaylı vergilerden sadece 5 yıl süre ile istisna tutulma, mevcut Varlık Yönetim Şirketlerinin, finans kesiminde kötü alacak haline gelmiş olan reel sektör kredilerinin alımı ve finans sektörüne kaynak sağlama konusunda olumsuzluk yaratmaktadır.

Bu nedenle, ilgili mevzuatta yapılacak değişiklik ile Varlık Yönetim Şirketlerinin, halen faal olanlar da dahil, vergi istisnasını bir zaman sınırlamasına tabi olmaksızın yeniden düzenlenmelidir.

Düzenleme sırasında;

- Halen sadece 4743 sayılı Kanun kapsamında kurulan şirketleri kapsayan KDV istisnası (KDVK md 17/4-1) 5411 sayılı Kanun ile kurulanları da kapsayacak şekilde genişletilmelidir.
- KDV Kanunu'ndaki ifade ile bu şirketlerin "... devraldığı alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların (müzayede mahallinde satışı dahil) teslimi..." istisna tutulmuştur. Oysa bir sonraki bentte (KDVK md 17-4/m) TMSF için 3 ayrı olay tek tek sayılmıştır: 1. mal ve hakların TMSF'ye teslimi/ 2. bunların TMSF tarafından müzayede dahil teslimi/ 3. Fonun devraldığı alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede dahil teslimi. Varlık Yönetim Şirketleri'ne ilişkin istisnanın bu 3 hali de kapsaması gerektiği açıktır. Ancak yasal lafız tereddüt yaratabilmektedir. Hüküm, TMSF hükmü paralelinde geliştirilmelidir. (Tebliğ ile yapılacak İdari yorum da tereddütleri giderebilecektir.)
- 5411 sayılı Kanun'daki istisna hükmünden anlamsız hale gelen taşıt alım vergisi çıkarılmalı, ÖTV dahil edilmelidir.
- Bir finansal kuruluş olan ve ancak banka olmayan varlık yönetim şirketlerine verilen BSMV istisnası da anlamlı değildir. Mevcut hüküm, 5 yıl sonra lehe kalan paralardan BSMV ödeneceği anlamını veriyor. Bu da teknik olarak doğru değildir. İstisna hükmü geçici olarak kaldığı takdirde, bu istisna gözden geçirilmelidir.

4. 5811 Sayılı Varlık Barışı Kanunu Genel Tebliği'ne İlişkin Görüş ve Öneriler:

5811 sayılı Kanun, içinde bulunduğumuz olağanüstü dönemde bir ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Tebliğ'in ve İdare'nin yorum ve uygulamalarının, Kanun'a aykırı olmamak kaydıyla, bu amacı desteklemesine ve Kanun'da olmayan sınırlamalar getirilmemesine özen gösterilmelidir.

- Tebliğ'e göre, yurtdışındaki varlıkların 01.10.2008 tarihi itibarıyla varlığının ve yurtdışında bulunduğunun kanaat verici belgelerle ispat yükümlülüğü aranmaktadır. Kanun sadece taşınmazlar için bunu öngörmüştür. Her ne kadar banka ve aracı kurumlara beyan sırasında (taşınmazlar hariç) kanıt istenmeyecek olsa dahi, bu yükümlülük uygulamada kapsama ciddi sınırlamalar getirebilecektir. İdare bu sıkıntı ile ilgili olarak 6 Şubat 2009 tarih ve 2009/1 Sayılı 5811 Sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun İç Genelgesi ile yurt içinde ve yurt dışında sahip olunan varlıklardan beyana konu edilenler ile ilgili olarak, yurt dışında

bulunan taşınmaza sahip olunduğuna ilişkin belge dışında herhangi bir belge talep edilmeyeceğini ve beyanın hangi gelir unsurundan kaynaklandığının sorulmayacağını açıklamıştır.

- Türkiye’de halen bir bankada bulunan kıymetin (örneğin mevduat) Kanun kapsamında beyan edilip vergisinin ödenebilmesi için bankadan önce çekilip bu amaçla yeniden bankaya yatırılmasına gerek olmamalıdır. Bu hususa açıklık getirilmelidir.
- Yurtiçindeki varlıkların tamamen kayıtdışı bırakılmış olmasına gerek olmadığı, işletmeye ait olduğu halde yabancı kaynaklar arasında izlenen varlıkların da yasadan yararlanabileceği düşünülmektedir. (Nitekim Tebliğ’e göre, ortaklar cari hesabında yer alan borç tutarları da beyan edilebilecektir.) Diğer kişilere olan borçların da kapsama girip girmeyeceği netleştirilmelidir.
- Tebliğ’in genelinde, kayıt dışı varlığın bir başka yerde asıl sahibi olan kişi/kurum veya temsil yetkisi verilen kişiler adına muhafaza edildiği gibi bir anlayış hakimdir. Düzenleme ve açıklamalar buna göre yapılmaktadır. Bunun pratikte ne kadar geçerli olduğu tartışılabilir. Bu nedenle, varlığın gerçekte kime ait olduğunun beyan sahibine bırakılması, yasadan yararlanmayı motive edebilecektir.
- Tüzel kişi adına beyan edilen ve kayda alınan varlığın sermayeye eklenmesi durumunda, bu, iç kaynaklardan yapılan ve ortaklar açısından bedelsiz mahiyette artırım sayılmalı ve tüm ortaklara artırımdan pay verilmelidir. Aksi halde, kayıt dışı varlık nedeniyle yapılan artırımdan bazı ortaklar pay alırlarsa, kurumun değil ortakların kayıt dışı varlıklarının beyanı anlamına gelir. Bu hususa açıklık getirilmelidir.
- Daha önce ortaklar nezdinde muhafaza edilmekte iken tüzel kişilik adına beyan edilen ve kayda alınan varlıklar için, kurum bünyesinde vergileme yapılmayacaktır. Ancak kayıt dışı bu varlığın daha önce ortaklara fiilen dağıtıldığı gerekçesiyle temettü stopajı ve ortaklarda beyanı konusunda işlem yapılıp yapılmayacağı bilinmemektedir.
- Bir başka kurum bünyesinde bulunan ancak iştirake ait olduğu beyan edilen değerlerin, üstteki kurum ortağın kayıtlarından çıkarılarak iştirake transfer edilmesi gerekecektir. Bu durumda ise, söz konusu aktarımın üstteki kurum ortak tarafından nasıl muhasebeleştirileceği veya vergisel olarak ne gibi bir işleme tabi tutulacağı belirsizdir. Kanun, iştirake ait olduğu beyan edilen varlıklar nedeniyle vergi

incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmasını (hem iştirak nezdinde, hem de üstteki kurum ortak nezdinde) engellemektedir ama beyana konu değerlerin iştirake aktarılması aşamasında bir tarhiyat yapılmasını engellememekte, buna ilişkin bir düzenleme içermemektedir.

- Beyan edilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan karlar hakkında Kanunda veya Tebliğde bir hüküm mevcut olmayıp, bu kazançların genel hükümler çerçevesinde vergilemeye konu olacağı düşünülmektedir. Söz konusu kar veya zararın tespitinde, maliyet bedeli için beyan edilen rayiç bedele itibar edilmesi uygun olacaktır.

5. Yatırımlardan Kaynaklanan Devir KDV'nin Nakden İadesi:

Reel sektörün yapmış olduğu “yatırımlar” nedeniyle bilançosunda taşıdığı ve nakit sıkışıklığını daha da artıran “Devir KDV” tutarlarının 31.12.2008 tarihi itibarıyla hazırlanacak YMM raporlarına istinaden nakden iadesine imkan sağlanmasında fayda olacaktır.

6. Kıymeti Düşen Mallar (Değeri Düşen Stoklar):

Vergi Usul Kanunu’nun 278 inci maddesi çerçevesinde, Yangın, deprem ve su basması gibi afetler yüzünden veyahut bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış vaki olan emtia ile maliyetlerin hesaplanması mutad olmayan hurdalar ve döküntüler, üstüğü, deşe ve ıskartalar emsal bedeli ile değerlendirilmektedir.

Vergi Usul Kanunu’nun 267 inci maddesi çerçevesinde, emsal değer, bu durumlarda, takdir yolu ile belli edilir.

Dolayısıyla, değeri düşen stoklar için ayrılan karşılıkların gider olarak dikkate alınması ancak 278 inci maddede yer verilen sınırlı durumlarda ve takdir komisyonu kararına bağlandıkça mümkün olabilmektedir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili esneklik getirilmesi uygun olacaktır.